

УДК 004.89:001.32

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3\(228\)-104-108](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3(228)-104-108)

ШАКОТЬКО ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної і професійної освіти, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, м. Глухів, Україна

Viktor Shakotko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of the Technological and Professional Education, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Hlukhiv, Ukraine

E-mail: vv0304@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3004-5045>

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У БОРОТЬБІ З ФЕЙКОВИМИ НАУКОВИМИ ВИДАННЯМИ

A Присвячено проблемі лавиноподібного зростання кількості фейкових наукових видань і пошуку ефективних цифрових інструментів для протидії науковому шахрайству. Автор аналізує природу та ознаки таких деструктивних явищ, як хижацькі часописи, журнали-клони, «фабрики паперів» і тексти, штучно згенеровані генеративними мовними моделями без проведення реальних експериментів. На практичному прикладі порівняння двох вебресурсів під назвою *Acervo Journal* продемонстровано ефективність інтеграції сервісів штучного інтелекту (*ChatGPT*, *Gemini*, *Copilot*) для швидкої верифікації та діагностики легітимності наукових джерел. Запропоновано комплекс практичних рекомендацій для захисту дослідників від недобросесних платформ і підвищення рівня академічної доброчесності.

Ключові слова: штучний інтелект; науковий журнал; фейкове (хижацьке) видання; *ChatGPT*; *Google Gemini*; *Microsoft Copilot*

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE FIGHT AGAINST PREDATORY SCIENTIFIC JOURNALS

S The global advancement of the Open Science paradigm and rigid state regulatory policies focused on quantitative publication metrics in *Scopus* and *Web of Science* have introduced severe challenges to the academic community. This environment has driven a massive surge in predatory publishers, hijacked web platforms, and "paper mills" that commercialize pseudoscience and bypass standard peer review. Given that the *Scopus* database indexes tens of thousands of serial titles, evaluating the legitimacy of scientific journals solely through manual human expertise has become practically impossible. Consequently, implementing advanced digital methods and automated data processing tools is an objective necessity.

This study explores the methodology of employing generative artificial intelligence to diagnose scientific journals and expose academic fraud. The research applies a comparative analysis of data gathered from open science networks and metric platforms. A practical experiment was conducted by testing three prominent conversational AI services such as *ChatGPT*, *Google Gemini*, and *Microsoft Copilot*-tasked with identifying and evaluating two distinct suspicious web domains operating simultaneously under the identical title "*Acervo Journal*". The investigation successfully classified the key subcategories of fraudulent publishing, including hijacked journals, paper mills, data fabrication, and AI-synthesized texts lacking empirical foundations. The practical experiment demonstrated that all three tested AI systems rapidly and accurately identified the fraudulent nature of the clone websites, cross-referencing them against official international databases and verifying the genuine Brazilian open-access journal. Based on these outcomes, a systematic set of guidelines was developed to help authors safely verify ISSN data, assess review timelines, and utilize AI as a reliable digital assistant before submission. Future scientific inquiries must address the evolving mechanisms of AI-synthesized content and paper mills within the framework of ongoing publishing registration reforms.

Keywords: artificial intelligence; scientific journal; fake (predatory) journal; *ChatGPT*; *Google Gemini*; *Microsoft Copilot*

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Активне поширення сервісів штучного інтелекту (ШІ) в різних галузях освіти та виробництва зумовило й лавиноподібне зростання кількості наукових статей, присвячених використанню ШІ. Наприклад, в одному з останніх номерів журналу «Імідж сучасного педагога» з перших шести статей чотири в тій чи іншій мірі пов'язані з дослідженнями використання штучного інтелекту в освіті [1].

Просування парадигми «відкритої науки» (Open Science) у сучасній науковій спільноті поряд з доступністю до результатів актуальних досліджень спричиняє масштабні

виклики. Одним із таких викликів є друга хвиля «хижацьких» (predatory journals) і фейкових наукових видань. Цьому сприяє і політика українських державних регуляторів у галузі науки, спрямована на оцінку окремих науковців, університетів і наукових установ за кількістю публікацій у виданнях, що включені до Переліку наукових фахових видань України, або у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних *Web of Science Core Collection* та/або *Scopus* [4; 5; 6]. Це створило сприятливі умови для фальсифікаторів, які, маніпулюючи процесами рецензування, спотворюючи індекси цитування та імітуючи належність видань до авторитетних міжнародних баз даних (*Scopus* чи *Web of Science*), перетворили

публікаційну діяльність на комерційний інструмент легітимізації псевдонауки.

Ситуація з оцінки якості змісту наукових видань суттєво ускладнюється суттєвим збільшенням їхньої кількості. У базі даних Scopus зареєстровано біля 50 тисяч журналів та інших типів наукових видань. Тільки видавництво Frontiers випускає 222 наукові журнали, що охоплюють приблизно 1700 академічних дисципліни [11]. Верифікувати таку кількість наукових публікацій тільки за рахунок експертів, без залучення сучасних цифрових методів опрацювання даних практично неможливо. Виникає гостра необхідність у залученні для цього інструментів штучного інтелекту. Інтеграція цих інструментів у процеси забезпечення академічної доброчесності є об'єктивною потребою. Ці ж інструменти ми можемо активно використовувати для захисту дослідників від хижацьких журналів, що виманюють кошти за публікації, не забезпечуючи належної індексації наукових статей.

Використання систем штучного інтелекту для боротьби з фейковими виданнями передбачає вирішення низки практичних завдань. Серед головних – надання дослідникам актуальної інформації про хижацькі видання, наприклад, шляхом створення надійних цифрових асистентів, які здатні вчасно попередити автора про ризик публікації у виданні із сумнівною репутацією (клон-журнали, хижацькі платформи).

Зважаючи на це, можемо зазначити, що вивчення проблем використання штучного інтелекту для протидії науковому шахрайству є не тільки суто теоретичним питанням, а й має дуже важливе практичне значення. Практичне розв'язання цієї задачі суттєво вплине на рівень довіри в цілому до науки та до українських дослідників у світовій спільноті.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблему «хижацьких видань» уперше актуалізував у 2010 році бібліотекар Університету Колорадо Д. Білл. Він же й уперше використав цей термін [9] і створив блог, на якому розмістив список журналів і видавців, яких підозрював у порушенні наукової етики. Оригінальний «Список Білла» можна знайти за посиланням [10]. На цьому ж сайті розміщений й оновлений список підозрілих видань. На жаль останнє оновлення було здійснено 24 грудня 2024 року.

На думку Р. Метью, В. Пателя, Г. Лоу, хижацькі журнали, які автори називають також фальшивими, псевдонауковими або шахрайськими журналами, становлять серйозну загрозу для науки. Їхні видавці націлені на дослідників, надсилають їм небажані електронні листи із запрошеннями подавати статті із безпідставними гарантіями швидкої публікації та індексації в авторитетних базах даних [13].

Як зазначає Е. Ордуња-Малеа, виробництво та поширення фальшивих досліджень стали прибутковим бізнесом, підриваючи довіру до наукових журналів. Використання ШІ у дослідженнях, крім позитивних тенденцій, зумовила у 2023–2025 роках другу хвилю наукових публікацій (перша була у 2000–2005 роках), у яких розглядаються проблеми, пов'язані з науковим шахрайством та академічною неправомірною діяльністю. У базі даних Scopus зареєстровано понад 33 тис. публікацій на цю тематику [14]. Ці результати ілюструють зростаючий інтерес до цих проблем у науковій спільноті.

На думку Е. Ордуња-Малеа, проблема фальшивих публікацій і шахрайських журналів (хижацьких, клонованих або зламаних) існуватиме доти, доки результатом діяльності науковця будуть обов'язкові публікації й у певних типах журналів. Шахрайські організації припинять свою діяльність лише тоді, коли наукові публікації перестануть бути прибутковою справою. Для цього необхідно радикально трансформувати систему оцінки наукової діяльності дослідників [там само].

Сучасні темпи інтеграції систем штучного інтелекту у наукову сферу значно пришвидшує науково-технічний прогрес. Однак така інтеграція потребує уважного розгляду етичних аспектів, створення систем захисту від фальсифікації результатів наукових досліджень, вкидання в наукову сферу недостовірних даних, що в деяких галузях, наприклад, у медицині, може призвести до катастрофічних наслідків [7, с. 17].

Однак доволі часто науковці вибирають для своїх публікацій видання із сумнівною репутацією на противагу відомим академічним журналам, чим користуються шахраї. За результатами дослідження М. Кругляк, у більшості дисертацій на здобуття наукових ступенів серед переліку видань, у яких публікувались результати досліджень є видання з ознаками «хижацьких чи сміттєвих». До таких журналів автор відносить журнали, що засновані комерційними організаціями, а не науковими чи освітніми установами, є інформація про практику недоброчесних публікацій у цих журналах, вони включені до списку Д. Білла [3, с. 259].

Останнім часом активізувалась практика викупу відомих академічних видань недоброчесними комерційними організаціями та перетворення їх у фабрики платних статей [12; 15].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений аналіз наукової літератури з питань дослідження дозволяє зробити висновок, що в останні роки «актуалізувалась проблема співмірності та співвіднесеності провадження освітньої й наукової діяльності з дотриманням академічної доброчесності» [9, с. 25]. Наукова спільнота здійснює цілу низку заходів із нейтралізації деструктивної діяльності хижацьких видань.

Разом з тим значна частина дослідників не знайома з профілактичними заходами для усунення загроз від недоброчесної діяльності псевдонаукових видань. За твердженням С. Назаровця, й досі не створено єдиної формалізованої процедури перевірки наукового журналу, яка б давала змогу швидко розпізнавати псевдонаукові видання [4, с. 42].

Метою дослідження є ознайомлення науковців із можливостями використання засобів штучного інтелекту для діагностики журналів на предмет їх віднесення до категорії «хижацьких».

Викладення основного матеріалу. Накопичення, збереження та передавання наукових відомостей є фундаментальними механізмами розвитку людської цивілізації. В їх основі лежить комунікація, що ґрунтується на принципах достовірності, відтворюваності та рецензованості. Тобто всі наукові матеріали повинні бути критично оцінені

фахівцями. Порушення цих принципів призводить до навмисного або випадкового поширення псевдонаукових відомостей (фейків). Ураховуючи обсяги та швидкість поширення контенту в сучасних засобах комунікації науковці вказують на серйозні виклики сучасній науковій системі.

Сам термін «фейкові наукові видання» стосується цілої низки об'єктів наукової публіцистики, що мають різну природу, мету, ступінь шкоди, яку можуть завдати тощо.

У загальному широкому сенсі до таких видань відносять: *Хижацькі журнали та видавництва (Predatory Journals)*

Це обов'язково комерційні видання, що подають себе як легітимні рецензовані журнали, однак фактично не здійснюють наукового рецензування або здійснюють його формально. Їхня мета – отримати плату за публікацію (APC – Article Processing Charges) з авторів. Уперше, як уже зазначалося, термін запровадив бібліотекар Джеффри Білл (Jeffrey Beall) у 2010 році, склавши перші списки підозрілих видавців (Beall's List).

Ознаками таких журналів є:

- дуже короткі терміни рецензування (2–3 дні);
- надсилання листів-спамів до відомих з наукометричних баз авторів з пропозиціями публікацій;
- фіктивні редакційні колеги з іменами відомих учених без їхньої згоди;
- завищені або сфабриковані показники цитування;
- відсутність чіткої політики відкритого доступу та збереження архівів;
- розмиті або неіснуючі юридичні адреси;
- ISSN без реєстрації або з недійсними номерами.

Варто зазначити, що значна частина видавництв із Beall's List адаптуються до нових умов і розміщують на своїх сайтах і архіви публікацій за кілька років з відкритим доступом, й оновили своїх засновників із чіткими юридичними адресами та мають зареєстровані ISSN.

Журнали-клони та журнали-самозванці (Clone / Hijacked Journals)

Ці видання імітують реально існуючі авторитетні журнали – копіюють їхній дизайн, вихідні дані (назву, ISSN) але функціонують на окремих фіктивних вебсайтах, адреси яких, як правило, схожі на реальні адреси справжніх журналів. Журнали-самозванці (hijacked journals) використовують вихідні дані (ISSN-ідентифікатори) легітимних видань, що вже припинили існування. Основною метою діяльності таких видань також є отримання коштів із авторів за псевдопублікацію.

Статті, надіслані авторами, можуть розміщуватись в електронних версіях журналів-клонів, але вони не індексуються тими наукометричними базами, про які заявляють видавці.

Детальніше про ознаки журналів клонів розглянемо далі. *Фабрики паперів (Paper Mills)*

До таких організацій варто віднести Комерційні організації, що за плату виробляють псевдонаукові статті «на замовлення». Це представники тіньового бізнесу, які масово виготовляють фальсифіковані наукові статті на замовлення. Рівень замовлень: від курсової роботи студента до докторської дисертації. Внаслідок тіньового характеру

діяльності цих фабрик точно встановити їх кількість дуже важко. Фахівці вказують, що існують десятки великих і сотні малих «фабрик паперів», що маскуються під «агентства з допомоги дослідникам», «консалтингові центри» або «бюро перекладів».

Маніпуляції з даними та фальсифікація результатів

Ці види фейкових досліджень спрямовані на підтасування й заміну реальних результатів досліджень на такі, що вписуються у «наукову теорію» або підтверджують фейкову гіпотезу недоброчесних псевдонауковців. Підміну даних важко помітити в дослідженнях із гуманітарних дисциплін, а найкритичнішим є фальсифікація результатів досліджень у медицині та фармакології. Підміна результатів досліджень у цих галузях відкриває дорогу до широкого використання сумнівним (якщо не шкідливим) лікам і методам лікування хворих.

ШІ-генеровані псевдонаукові тексти

Розвиток мережі генеративних мовних систем штучного інтелекту (ChatGPT, Copilot, Gemini, Claude тощо) надала шахраям від науки певні інструменти для продукування псевдонаукових статей без реальних наукових досліджень (дані експериментів теж штучно генеруються). Створення таких текстів займаються або самі автори, або ті, хто працюють на замовлення недоброчесних авторів.

Однією з ознак подібних статей, магістерських робіт, монографій є неіснуючі або сфабриковані посилання на вудумані ШІ публікації.

Класифікацію фейкових наукових видань і методів фальсифікації даних досліджень можна подати у вигляді схеми (рис. 1):

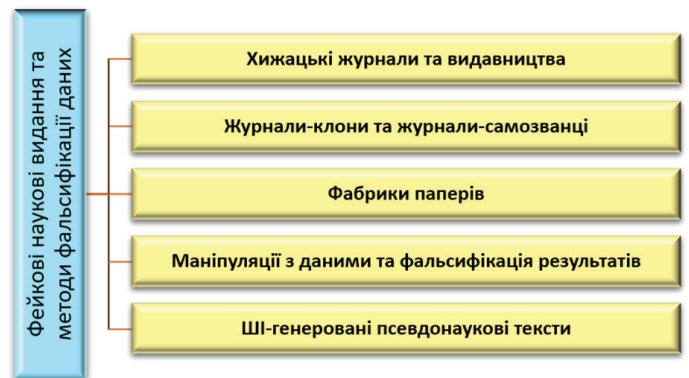

Рис. 1. Схема класифікації фейкових наукових видань і методів фальсифікації даних досліджень

Результати дослідження. Під час проведення досліджень нами було помічено, що низка видань, які активно запрошували авторів до надсилання статей до друку в журналах, що індексуються в Scopus, містять на сайтах поряд зі стандартними для подібних видань матеріалами певні невідповідності.

Наприклад, були виявлені два різних сайти журналів з однаковою назвою:

Acervo Journal: <https://acervojournal.com/>;

Acervo Journal: <https://acervojournal.org/>.

Розглянемо спільні та відмінні характеристики цих журналів (табл. 1).

Спільні та відмінні характеристики Acervo Journal

Характеристики	Перший журнал	Другий журнал
Адреса сайту	https://acervojournal.com	https://acervojournal.org
ISSN	0102-700X	2237-8723
E-ISSN	2237-8723	2237-8723
Головний редактор	Prof. Hatem Ahmed, Department of Communication, Art and Design, University of Algarve, Faro, Portugal	Dr. Elias M. Romano, University of Buenos Aires, Argentina
Галузі	Міждисциплінарний (наука і технології, інженерія та прикладні науки, соціальні та гуманітарні науки, медичні та охоронні науки, екологічні та сталого розвитку)	Міждисциплінарний (наука, технології, медицина, соціальні та гуманітарні науки, освіта, інженерія та менеджмент)
Періодичність	Щомісяця (з 2023 року)	Щомісяця (з 2019 року)
Індексуються	Scopus / Web of Science Indexed	Scopus
Оплата за розміщення статті в журналі	Індійські автори: ₹2000 за рукопис. Іноземні автори: 400 доларів США за рукопис.	Індійські автори: ₹2000 за рукопис. Іноземні автори: 400 доларів США за рукопис.
Термін рецензування	4–6 тижнів	Не вказано

Перша «ручна» перевірка видань не дала суттєвих результатів, хоча аналіз сайтів і бази даних Scopus виявив, що дійсно видання з такою назвою і таким ISSN міститься в базі та індексується в Scopus. Але залишилось кілька запитань:

- Чому сайти різні, а назва одна?
- Чому співпадають ISSN цих видань?
- Чому мова йде про оплату робіт індійських авторів у рупіях, хоча за базою Scopus це бразильське видання?

Намагання знайти в Бразилії це видання стандартним пошуком Google не мали успіху. Було вирішено звернутися за допомогою до сервісів штучного інтелекту. Трьом різним сервісам ChatGPT, Gemini та Copilot було задано одне й теж запитання: «Вітаю. Знайшов два посилання на журнали з однаковими іменами – Acervo. Один за адресою: <https://acervojournal.com/>, інший – за адресою: <https://acervojournal.org/>. Який з них індексується в Scopus? Чи це не фальшиві посилання?».

Усі три сервіси однозначно виявили, що жоден із цих доменів не є легітимним відомим академічним виданням, попри їхні гучні заяви про індексування.

Відповіді сервісів ШІ доволі детальні, а обсяг цієї статті замалий для розміщення повних копій цих відповідей. Наведемо узагальнені:

- ці сайти є клонами або хижацькими журналами (тільки ChatGPT висловив припущення, що сайти можуть бути супутниками офіційного видання і створені видавцями офіційного журналу з метою отримання коштів. Але таке припущення не відповідає тематиці журналів: офіційний журнал вузькоспеціалізований в одній галузі, хижацькі – мультидисциплінарні);

– існує офіційний сайт журналу Acervo: Revista do Arquivo Nacional із Бразилії, що видається Національним Архівом (Arquivo Nacional) Бразилії за адресою: <https://revista.an.gov.br/index.php/revistaacervo>;

- періодичність видання – 2 рази на рік;
- онлайн-версія офіційного журналу дійсно зареєстрована за ISSN 2237-8723 та індексується в Scopus.

За результатами проведеного дослідження можемо надати рекомендації щодо забезпечення від хижацьких журналів, що не проводять рецензування та індексацію, а тільки беруть гроші з дослідників:

1. Перевіряйте чи дійсно цей журнал індексується в певній базі (наприклад, у Scopus Source List (Scopus Preview)) або в переліку видань, віднесених до певної категорії в Україні.

2. Перевіряйте ISSN журналу за базою International Standard Serial Number на сайті: <https://portal.issn.org/>. На цьому сайті можна перевірити й інші дані про журнал: офіційна назва, видавець, офіційний сайт тощо.

3. Звертайте увагу на терміни рецензування (малі терміни – ознака хижацького журналу).

4. Критично оцінюйте суми і порядок оплати за публікацію.

5. Звертайте увагу на тематику журналу: мультидисциплінарність є ознакою хижацького журналу.

6. Перевіряйте дані, наведені на сайті з використанням сервісів штучного інтелекту (бажано паралельно використовувати кілька сервісів).

Висновки з даного дослідження. Збільшення кількості й різноманіття фейкових наукових видань є багатовимірною проблемою, що становить серйозну загрозу для достовірності наукового знання та суспільної довіри до науки. Фейкові публікації та підміна достовірності даних охоплюють хижацькі журнали, фабрики паперів, плагіат і ШІ-генеровані тексти.

Швидкість, із якою штучний інтелект здійснює аналіз доброчесності видань, його багатоплановість дає підстави стверджувати, що ШІ є найперспективнішим інструментом системної боротьби з фейковими науковими виданнями. Інструменти ШІ та методика роботи з ними по виявленню хижацьких видань різного виду повинна стати доступною для всіх, хто пов'язаний із науковою діяльністю.

Науково обґрунтоване та відповідальне впровадження ШІ у верифікацію наукових видань вимагає дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості, захисту

від упередженості, права на оскарження висновків і рішень стосовно застосування санкцій у разі підозри у недоброчесності.

Перспективи подальших розвідок. У статті розглянуто тільки частину питань, пов'язаних із боротьбою з хижацькими виданнями, лише частково – питання зменшення

впливу фабрик паперу та синтезування наукових статей засобами ШІ. Однак, як показує практика, ці питання потребують детального вивчення з урахуванням реформи системи реєстрації видань за різними категоріями, яку зараз проводить Міністерство освіти і науки України.

Список використаних джерел

1. *Імідж сучасного педагога*. Медіаосвіта та медіаграмотність педагогів у сучасному освітньому просторі. № 2 (227), 2026. 157 с. URL : <https://isp.pano.pl.ua/issue/view/21047/14761>
2. Кругляк, М. Какономіка в академічному середовищі: порочна раціональність імітації. *Філософія освіти = Philosophy of Education*. 2024. № 30 (1). С. 253–265. DOI: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2024-30-1-15>
3. Назаровець С. Фальшиві публікації як виклик академічним бібліотекам України. *Інформація, комунікація і управління знаннями в глобалізованому світі* : зб. матеріалів міжнар. наук. конф., м. Київ, 15 травня 2018 р. Київ : КНУКіМ, 2018. С. 42–44.
4. Про державну атестацію наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності : наказ МОНУ від 21.10.2024 № 1485. URL: https://nauka.gov.ua/docs/110/НаказМОН148521102024_compressed.pdf
5. Про затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності : постановою Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 року № 540. Редакція від 04.03.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-2017-п#Text>
6. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук : наказ МОНУ від 23.09.2019 № 1220. У редакції від 08.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text>
7. Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2025/04/24/shi-v-zakladakh-vyshchoi-osvity-24-04-2025.pdf>
8. Толочко С. В., Бордюг Н. С., Міронець Л. П. Академічна доброчесність та штучний інтелект в освітній і науковій діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2023. № 2 (62). С. 25–32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/62.2.4>
9. Beall J. Criteria for determining predatory open-access publishers. Beall's List of Potential Predatory Journals and Publishers [Website]. 2015. <https://web.archive.org/web/20190405020715/https://beallslist.weebly.com/uploads/3/0/9/5/30958339/criteria-2015.pdf>
10. Beall's List of Potential Predatory Journals and Publishers. URL: <https://beallslist.net>
11. *Frontiers*. URL: <https://www.frontiersin.org/about/mission>
12. Martín-Martín A.; Delgado López-Cózar E.. Invasion of the Journal Snatchers: How Indexed Journals are Falling into Questionable Hands. Zenodo. 2025. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14766414>
13. Mathew R. P., Patel V., Low G. Predatory journals - The power of the predator versus the integrity of the honest. *Current Problems in Diagnostic Radiology*. 2022. № 51. P. 740–746. DOI: <https://doi.org/10.1067/j.cpradiol.2021.07.005>
14. Orduña-Malea Enrique. Fake scientific journals are here to stay. *arXiv preprint* 2025. URL: <https://arxiv.org/abs/2510.23146>
15. Ryan J. Hijacked journals are still a threat-here's what publishers can do about them. *Nature*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1038/d41586-024-02399-1>

References

1. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The Image of a Modern Pedagogue]*. (2026). *Mediaosvita ta mediahramotnist pedahohiv u suchasnomu osvritnomu prostori [Media education and media literacy of educators in the modern educational space]*, 2, 157. Retrieved from <https://isp.pano.pl.ua/issue/view/21047/14761> [in Ukrainian].
2. Kruhliak, M. (2024). Kakonomika v akademichnomu seredovyschchi: porochna ratsionalnist imitatsii [Caconomics in the academic environment: Vicious rationality of imitation]. *Filosofia Osvity [Philosophy of Education]*, 30 (1), 253-265. DOI: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2024-30-1-15> [in Ukrainian].
3. Nazarovets, S. (2018). Falshyvi publikatsii yak vyklyk akademichnym bibliotekam Ukrainy [Fake publications as a challenge to academic libraries of Ukraine]. In *Informatsiia, komunikatsiia i upravlinnia znanniamy v hlobalizovanomu sviti [Information, communication and knowledge management in a globalized world]*: zb. materialiv Mizhnarod. nauk. konf. (pp. 42-44). Kyiv: KNUKiM [in Ukrainian].
4. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2024). *Pro derzhavnu atestatsiiu naukovykh ustanov ta zakladiv vyshchoi osvity v chastyni provadzhennia takymy zakladamy naukovoi (naukovo-tekhnichnoi) diialnosti [On state accreditation of scientific institutions and higher education institutions regarding the conduct of scientific (scientific-technical) activity by such institutions]*: nakaz MONU vid 21.10.2024 No. 1485. Retrieved from https://nauka.gov.ua/docs/110/НаказМОН148521102024_compressed.pdf [in Ukrainian].
5. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2017). *Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia derzhavnoi atestatsii naukovykh ustanov ta zakladiv vyshchoi osvity v chastyni provadzhennia takymy zakladamy naukovoi (naukovo-tekhnichnoi) diialnosti [On approval of the Procedure for conducting state accreditation of scientific institutions and higher education institutions regarding the conduct of scientific (scientific-technical) activity by such institutions]*: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19 lypnia 2017 roku No. 540 (Redaktsiia vid 04.03.2026). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-2017-п#Text> [in Ukrainian].
6. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2019). *Pro opublikuvannia rezultativ dysertatsii na zdobuttia naukovykh stupeniv doktora i kandydata nauk [On the publication of dissertation results for obtaining the academic degrees of Doctor and Candidate of Sciences]*: Nakaz MONU vid 23.09.2019 No. 1220 (U redaktsii vid 08.03.2024). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> [in Ukrainian].
7. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2025). *Rekomendatsii shchodo vidpovidalnoho vprovadzhennia ta vykorystannia tekhnologii shtuchnoho intelektu v zakladakh vyshchoi osvity [Recommendations on the responsible implementation and use of artificial intelligence technologies in higher education institutions]*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2025/04/24/shi-v-zakladakh-vyshchoi-osvity-24-04-2025.pdf> [in Ukrainian].
8. Tolochko, S. V., Bordiuh, N. S., & Mironets, L. P. (2023). Akademichna dobrochesnist ta shtuchnyi intelekt v osvittii i naukovi diialnosti [Academic integrity and artificial intelligence in educational and scientific activities]. *Innovatsiina Pedahohika [Innovative Pedagogy]*, 2 (62), 25-32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/62.2.4> [in Ukrainian].
9. Beall, J. (2015). *Criteria for determining predatory open-access publishers. Beall's List of Potential Predatory Journals and Publishers* [Website]. Retrieved from <https://web.archive.org/web/20190405020715/https://beallslist.weebly.com/uploads/3/0/9/5/30958339/criteria-2015.pdf>
10. *Beall's List of Potential Predatory Journals and Publishers*. Retrieved from <https://beallslist.net>
11. *Frontiers*. Retrieved from <https://www.frontiersin.org/about/mission>
12. Martín-Martín, A., & Delgado López-Cózar, E. (2025). *Invasion of the Journal Snatchers: How Indexed Journals are Falling into Questionable Hands*. Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14766414>
13. Mathew, R. P., Patel, V., & Low, G. (2022). Predatory journals - The power of the predator versus the integrity of the honest. *Current Problems in Diagnostic Radiology*, 51, 740-746. DOI: <https://doi.org/10.1067/j.cpradiol.2021.07.005>
14. Orduña-Malea Enrique. Fake scientific journals are here to stay. *arXiv preprint*. Retrieved from <https://arxiv.org/abs/2510.23146> (2025).
15. Ryan, J. (2024). Hijacked journals are still a threat-here's what publishers can do about them. *Nature*. DOI: <https://doi.org/10.1038/d41586-024-02399-1>

Дата надходження до редакції авторського матеріалу 08.05.2026